

BECERİ EĞİTİMİNDE KOÇLUK: ÖĞRENCİ NASIL ALGILIYOR?

Coaching in Skills Training: How Students Perceive?

Hale Sezer

Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Öğretim Anabilim Dalı

Hatice Şahin

Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi Anabilim Dalı

Anahtar Sözcükler:

Beceri,
Beceri Eğitimi,
Koçluk

Keywords:

Skill,
Skills training,
Coaching

ÖZET:

Amaç: Bu çalışma, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi 2. ve 3. Sınıf öğrencilerinin beceri uygulamalarında karşılaştıkları koçluk hakkında ki algılarını değerlendirmek ve etkin koçluk uygulamaları bakımından öneriler geliştirmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve yöntem: Ekim-Aralık 2015 aylarında yapılan kesitsel tipte bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesinde öğrenim gören 2. ve 3. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. 456 öğrenci çalışma kapsamına alınmıştır. Araştırmanın verileri, öğrencilerin koç, koçluk ve koçluk uygulamaları hakkındaki görüşleri ile sosyo demografik özelliklerini sorgulayan bir soru formu ve Koçluk Süreci Değerlendirme Ölçeği (KSDÖ) aracılığı ile toplanmıştır. Veriler, SPSS 21 paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde dağılım istatistikleri (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) ile t testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak belirlenmiştir.

Bulgular: Öğrencilere “Beceri eğitiminde koçluk yapan öğretim elemanında olması gereken özellikler” sorulduğunda, öğrencilerin yalnızca üçte biri “Becerinin gösterme ve yaptırma”, “Performansını geliştirme”, “Yardım Etme”, “Yol gösterici” özelliklerinin tamamını sıralamıştır. Öğrencilerin beceri eğitimi sırasında koçluk özelliklerden en fazla “Yol Gösterici Olma”, en az ise “Yardım Etme” seçeneklerini tercih ettikleri saptanmıştır. 2. Sınıf öğrencilerin koçluk uygulamalarını 3. Sınıf öğrencilere göre daha olumlu algıladıkları ($p < 0.005$) görülmüştür.

Sonuç: Hemşirelik öğretiminde beceri eğitimi veren eğiticilerin bir koçun sahip olması gereken nitelikleri taşıması ve uygulaması beklenmektedir. Buda koçluk yapacak eğiticilerin fakülteelerde eğiticilerine yönelik düzenlenebilecek ve sürekli mesleki gelişimlerine katkı sağlayabilecek eğitici gelişim programlarıyla yetiştirilmesi gereklidir.

ABSTRACT:

Background: *This study was performed in order to skills training perceptions about coaching and improve suggesting in effective coaching training at Ege University Nursing Faculty Second and Third class student.*

Methods: *This cross-sectional study was conducted between October and December 2015. The population of the study was 456 second and third class student in Ege University Faculty of Nursing. Data were collected using the question form which is informed about coach, coaching and coaching training perception and their social demographic charecteristic. Data was evaluated SPSS 21 packet programmes. In data analysis was used distribution statistics (frequences, percent, mean, standart deviation) and T- test. The level of significance was determined $p < 0.005$.*

Results

When the study asked to faculty staff who performed to coaching in students skills training, only one in three students had been fully listed qualities in “ Demonstration of Skills”, “Improve of own performance”, “conducive”, “leading”. It was found that coaching qualities during skills trainig of students “leading” were highest and “conducive” were lowest options. It was seemed that second class students perceptions of coaching trainings were more positive than third class students ($p < 0.005$).

Conclusions

It has been expected that faculty staff who performed to skills training in nursing instructions is a coach and practices coaching qualities. Faculty staff who is performed coaching should be developed faculty training programs contribute to continous professional development by institutions.

Giriş

Sağlık bilimlerinde olduğu gibi hemşirelik eğitiminde de “mesleksel beceri laboratuvarı”nın ve beceri öğretiminin önemli bir yeri vardır. Beceri öğretimi ile öğrencilerin psikomotor becerileri geliştirilirken, klinik döneme ve mezuniyet sonrası döneme hazırlanmaları sağlanmaktadır (1). Öğrencilerin klinik öncesi beceri eğitiminin artırılması, klinik uygulamada öğrencilerin hasta bakım ve tedavi sürecinde yeterliliğinin artırılması açısından oldukça önemlidir (2). Mesleksel beceri laboratuvarlarının yapısı kadar becerinin nasıl öğretildiği de önemli bir unsurdur.

Türkiye’deki hemşirelik eğitiminde yaşanan temel problemlerden birisi, öğrencinin laboratuvar koşullarında öğrendiği beceriyi uygulama alanına yeterince aktaramaması ve öğrencilerin becerilerinin objektif bir şekilde değerlendirilememesidir. Bunun, beceri laboratuvarı ve klinik ortamda eğitici desteğinin az olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (3). Temel hemşirelik becerilerini istedik düzeyde kazanamayan öğrencilerin uygulama alanlarında hastalara zarar verme riski artmaktadır (4).

Yapılan çalışmalarda yeni mezun hemşirelerin temel hemşirelik becerilerini yerine getirmede yetersiz oldukları ve becerilerin geliştirilmesine gereksinim olduğu belirtilmektedir (3). Benzer bir şekilde tıp fakültelerinden mezun olan öğrencilerin yeterli teorik bilgiye sahip olsalar da fizik muayene, iletişim ve klinik becerileri açısından yetersiz oldukları belirtilmektedir (5). Sağlık bilimleri alanında beceri eğitimi özellikle tıpta usta-çırak ilişkisi ile yürütülmeye çalışılmıştır. Usta kontrolünde çırak, beceriyi tekrar tekrar yapmakta kendi ayakları üstünde durabilene kadar uygulamaya devam etmekte ve ustalaşmaktadır. 20. yüzyıl başlarından itibaren daha modern yaklaşımlar beceri eğitiminde yer almıştır (5). Bu açıdan bakıldığında, hemşirelikte beceri eğitiminin de usta çırak ilişkisinin yerini farklı öğretim yöntemlerinin

aldığı görülmektedir.

Hemşirelik eğitim programlarında öğrencilerin beceri kazanımlarının sağlanmasında gösterme yöntemi (demonstrasyon), kontrol listeleri, vaka senaryoları, rol oynama, video gösterimi, simüle/standardize hasta gibi yöntemler kullanılmaktadır (1). Bu yöntemlere ek olarak öğrenci performansını geliştirmek için eğitimde koçluk kullanımı gündeme gelmiştir. Hemşirelik eğitiminde öğrencilerin kendi yeteneklerinin (kaynaklarını) fark etmesini ve beceri performansını geliştirmede öğrenme sorumluluğunu almasını sağlamada koçluk yönteminin kullanımı önerilmektedir. Eğitimde koçluğun hedefi öğrencinin öğrenmesi olarak tanımlanmaktadır. Öğrenme ve gelişme koçluğun odak noktalarını oluşturmaktadır. Eğitimde koçluk, koçluk alanın güçlü yanlarına ve kaynaklarına ilişkin kişisel farkındalığı oluşturan ve farkındalığı arttıran, geleceğe, çözümlere odaklanarak sürekli öğrenme ve gelişmeyi cesaretlendirmek olarak ifade edilmektedir. Koçluk alan kişide öğrenme ve gelişimine yardımcı olabilmede kişinin güçlü yanlarına ve kaynaklarına ilişkin farkındalık kazandırılması esastır (6,7). Özellikle hemşirelerin almış oldukları teorik ve uygulamalı bilgilerini çalışma hayatlarına aktarmalarında ve başarılı olmalarında koçların rolü büyüktür (8). Koçluk, öğrencinin sadece mesleki beceri kazanmasında değil, eleştirel düşünme becerisi kazanmasında ve yenilikleri takip etme gibi konularda cesaretlendirilmesinde önemli role sahiptir (9).

Hemşirelik, mesleksel beceriler ile ilgili bir hatayı kabul etmeyen ve yapılan hatanın çok ciddi sonuçlara yol açabileceği bir meslek olması nedeni ile mesleksel beceri eğitimine gereken önem, emek ve zaman verilmeli ve eğitim süreci sürekli güncellenip değerlendirilmelidir (1). Öğrencinin mezun olmadan önce güvenli bir bakıma verebilmesi ve bu bakımı verebilmek için gerekli yetkinliğe sahip olması hemşirelik eğitimi veren okulların en temel hedefini oluşturmaktadır (10). Öğrencilerin beceri eğitimi sırasında acemilikten ustalıkla geçiş aşamalarında koçun bulunması önemlidir.

Bu araştırmanın amacı; hemşirelik öğrencilerinin

beceri uygulamalarında karşılaştıkları koçluk hakkındaki algılarını değerlendirmek ve etkin koçluk uygulamaları bakımından öneriler geliştirmektir.

Gereç ve Yöntem

Kesitsel tasarımıdaki bu araştırmaya, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesinde beceri eğitimini demonstrasyon yöntemiyle alan ikinci ve üçüncü sınıf öğrencileri dahil edilmiştir. Beceri eğitimini demonstrasyon yöntemiyle yürüten eğiticiler (koçlar) beceri eğitimi öncesinde Hemşirelik Esasları Anabilim dalı öğretim üyelerinden becerinin nasıl yapılacağına ait eğitim almakta olup becerinin öğrenciye nasıl aktarılacağına ait formal bir eğitim almamaktadır. Beceri eğitimi 10-15 kişilik öğrenci gruplarıyla verilmektedir. Araştırmanın evreni Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesinde öğrenim gören 2. ve 3. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Fakültenin eğitim programında beceri eğitimleri 2. sınıfta başlamakta olup 2. ve 3. sınıflarda birebir eğitici ya da küçük gruplar halinde eğiticiler ile çalıştıkları için bu iki sınıf çalışmanın evreni olarak kabul edilmiştir. Araştırmanın örnekleme “ $n = N \cdot t_{pq} / d^2 (N-1) + t_{pq}$ ” formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Buna göre 2. Sınıftan (N=480) 214, 3. sınıftan (N=396) ise 196 öğrenciye %10 fire payı hesabı ile ulaşılması hedeflenmiştir. 2. sınıf öğrencilerinden N=237, 3. sınıf öğrencilerinden N=219 kişi araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul etmiştir.

Araştırmanın verileri, öğrencilerin sosyo demografik özelliklerini sorgulayan bir soru formu ve Koçluk Süreci Değerlendirme Ölçeği (KSDÖ) ile toplanmıştır. Sezer ve ark. (2016)'ları tarafından geliştirilen KSDÖ 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçek dört alt ölçekten oluşmaktadır. Gözlenen Koçluk Becerileri (11 madde), Duyular (4 madde), Koçluk Sürecinden Yararlanım (12 madde) ve Beklenen Koçluk Becerileri (3 madde) alt ölçeklerdir. Ölçekte ters kodlanan madde yoktur. Ölçek beşli likert skalası (1-5) ile puanlanmaktadır. Ölçekten toplam puan yerine alt ölçeklerin toplam puanları öğrencilerin koçluk süreciyle ilgili eğilimlerini değerlendirmede kullanılmıştır. Alt

ölçeklerin madde sayıları eşit olmadığı için alt ölçeklerin birbirlerine göre karşılaştırılmasını yapabilmek için aşağıda belirtilen formül ile puanlar standardize edilmiştir. Alt ölçek puanları 0-100 puan arasında hesaplanmıştır. Puanlar 100'e yaklaştıkça öğrencilerin alt ölçeklerdeki maddelere ilişkin memnuniyetleri artmaktadır. Koçluk Süreci Değerlendirme Ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışmaları yapıldığında Cronbach Alfa değeri 0.96'dır. Alt ölçeklerde ise sırasıyla Cronbach Alfa değerleri Gözlenen Koçluk Becerileri alt ölçeği için 0.91, Duygular alt ölçeği için 0.82, Koçluk Sürecinden Yararlanım alt ölçeği için 0.94, Beklenen Koçluk Becerileri alt ölçeği için 0.80'dir.

$$\text{Formül} \quad \left\{ \frac{\text{Alt ölçek toplam puanı}}{\text{Alt ölçek madde sayısı}} - 1 \right\} \times 100$$

4

Araştırma verileri 2015 Ekim-Aralık aylarında toplanmıştır. Araştırma kapsamındaki öğrencilere veri toplamadan önce ulaşılmış, sözlü gönüllü olurları alınmıştır. Her sınıf için tek seansta gönüllü olan öğrencilere soru formu dağıtılmış, öğrencilerin birebir yanıtlamaları sağlanmıştır.

Verilerin analizinde dağılım istatistikler (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) ile t testi kullanılmıştır. Araştırma için Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Etik Kurul'undan onay alınmıştır (01/10/2015 tarihli/27344949/508-2911 sayılı).

Bulgular

Belirlenen örnekleme fire payları dahil ulaşılmıştır. 2. ve 3.sınıf öğrencilerinden toplam n=456 öğrenciye ulaşılmıştır. Öğrenci hemşirelerin %52'si (n=237) 2. sınıf, %48'i (n=219) 3. sınıftır.

Öğrencilerin % 2.6'sı (n=12) sınıf tekrarı vardır. Öğrencilerin %80,3'ü (n=366) 18-21 yaş aralığında olduğu ve % 86'sının (n=392) kadın olduğu saptanmıştır. Hemşirelik fakültesinin öğrenci profili gereği cinsiyetler arası asimetri anlaşılabilir bir durumdur. Erkek öğrenci sayısı ihmal edilemeyecek sayıda olduğu için

analizlere dahil edilmiştir.

Öğrencilere "Beceri eğitiminde koçluk yapan öğretim elemanında olması gereken özellikler" sorulduğunda, %58.1'i (n=262) "Becerinin gösterilmesi ve yapılması odaklı olmalı", %68.8'i (n=310) "Performansımı geliştirme (birden fazla deneme fırsatı sağlam) odaklı olmalı", %47.3'ü (n=213) "Beceri Öğretiminde "Yardım Etme" odaklı olmalı", %72.2'si (n=325) "Beceri öğretiminde yol gösterici olmalı" yanıtlarını vermişlerdir. Bu soru daha ayrıntılı incelendiğinde öğrencilerin %38.4'ü (n=173) dört özellikten herhangi birine odaklanırken, %35.7'si (n=161) tüm özelliklere odaklanmış olup diğerleri ise farklı kombinasyon tercihlerinde bulunmuşlardır.

Tablo 1. Koçluk Süreci Değerlendirme Ölçeği (KSDÖ) Alt Ölçek Puan Ortalamaları

KSDÖ Alt Ölçekleri	Ortalama	Standart Sapma
Gözlenen Koçluk Becerileri	66,68	0,85
Duygular	71,43	0,90
Koçluk Sürecinden Yararlanım	72,48	0,84
Beklenen Koçluk Becerileri	80,95	0,81

Öğrencilerin Koçluk Süreci Değerlendirme Ölçeği alt ölçeğinden puan ortalamaları Tablo 1'de verilmiştir. En yüksek puan ortalaması Beklenen Koçluk Becerileri alt ölçeğinden (80.95±0.81) alınmıştır. En düşük puan ortalaması ise Gözlenen Koçluk Becerileri alt ölçeğinden (66.68±0.85) alınmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin sosyo demografik özellikleri ve alt ölçek puan ortalamaları karşılaştırılmıştır (Tablo 2). Koçun tüm özelliklerini sıralayan öğrenciler ölçeğin tüm alt ölçeklerinde istatistiksel anlamlılığa neden olmuştur. Erkekler, 2. Sınıf öğrencileri ve koçun tüm özelliklerini sıralayan öğrenciler "Gözlenen Koçluk Becerileri" alt ölçeğinde fark yaratmıştır. 2. Sınıf öğrencileri "Gözlenen Koçluk Becerileri", "Duygular" ve "Koçluk Sürecinden Yararlanım" alt ölçeklerde fark yaratmıştır. Özetle erkekler, "Gözlenen Koçluk Becerileri"ni daha olumlu değerlendirmiştir. 2. Sınıf öğrencileri "Beklenen Koçluk Becerileri" alt ölçeği haricindeki tüm alt

ölçeği 3. Sınıf öğrencilerine göre daha olumlu değerlendirmiştir. Sınıf tekrarının koçluk sürecinin değerlendirilmesi üzerine etkisi saptanmamıştır. Koçluk yapan kişinin sahip olması gereken özelliklerin tamamını ifade eden öğrenciler koçluk uygulamasıyla ilgili görüşleri daha olumlu değerlendirmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Koçluk Süreci Değerlendirme Ölçeği (KSDÖ) Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Değişkenler		Koçluk Süreci Değerlendirme Ölçeği (KSDÖ)			
		Gözlenen Koçluk Becerileri	Duygular	Koçluk Sürecinden Yararlanım	Beklenen Koçluk Becerileri
Cinsiyet	Kadın	65,52	70,97	72,00	81,10
	Erkek	73,83	74,32	75,42	80,08
	t	-3,419	-1,291	-1,415	,434
	p	,001	,197	,158	,664
Sınıf	2. Sınıf	70,27	74,29	75,85	80,59
	3. Sınıf	62,81	68,35	68,84	81,35
	t	4,444	3,302	4,247	-,466
	p	,000	,001	,000	,641
Sınıf Tekrarı	Var	70,08	77,60	71,18	81,94
	Yok	66,60	71,27	72,52	80,93
	t	,652	1,125	-,254	,198
	p	,515	,261	,799	,843
Koçun Özellikleri	Hepsi	72,12	77,45	77,26	85,40
	Faklı Kombinasyonlar	63,72	68,16	69,87	78,53
	t	-4,814	-,054	-4,281	-,4084
	p	,000	,000	,000	,000

Tartışma

Hemşirelik öğrencilerinin beceri uygulamalarındaki koçluk hakkındaki algılarını değerlendirmek ve etkin koçluk uygulamaları bakımından öneriler geliştirmek amacıyla yapılan bu çalışmada, öğrencilerin beceri eğitimi sırasında koçluk özelliklerden en fazla “Yol Gösterici Olma”, en az ise “Yardım Etme” seçeneklerini tercih ettikleri saptanmıştır. Bu bulgu öğrencilerin koçun yardımından ziyade öğrenmelerinde yol gösterici olmasına vurgu bakımından önemlidir. Çünkü koçluk

uygulanmasında temel hedef öğrencinin öğrenmesinde kendisiyle ilgili farkındalığını arttırmaktır.

Koçluk uygulamaları öncesi ve sonrasında kendileri ile ilgili farkındalıklarını değerlendirmeleri istenen bir çalışmada, koçluk alan öğrencilerin “nasıl ilerlediğini bilme”, “performansını geliştirmede yeterli bilgi sahibi olma”, “yetkinliği hakkında yeterli bilgi edinme”, “kişisel öğrenme hedeflerini nasıl geliştireceğini bilme” durumlarında diğerlerine göre daha yüksek puan verdikleri saptanmıştır (11). Bizim çalışmamızda da yol gösterici olma özelliği öğrenciler tarafından öncelikle dile getirilmiş ve koçla çalışmanın “Bireysel Gelişime Katkı”, “Öğrenmede Harekete Geçirme”, “Mesleki Hedefleri Belirleme”, “Güçlü ve zayıf Yönlerini Fark Etme” konularında yararı olduğu bildirilmiştir.

Çalışmamızda öğrencilerin yalnızca üçte biri ideal bir koçta bulunması gereken özelliklerin tamamını sıralamıştır. Öğrenciler yükseköğretimden önceki eğitim basamaklarında yaparak öğrenme değil, daha çok bilgiye dayalı bir öğretime alışık oldukları için kültürel olarak koçluk uygulaması ile ilk kez fakültede karşılaşmışlardır. Fakültedeki beceri öğretimi demonstrasyon yöntemiyle kontrol listeleri kullanılmadan gerçekleşmekte olup, koçluk stratejisinin nasıl olacağı eğiticinin takdirine bırakılmıştır. Üçte bir oranı bile alışık olunmayan koçluk uygulaması için olumlu bir bulgudur. Bu bulgu öğrencilerin kendi öğrenmeleri konusunda fikir sahibi olduğu ve öğrenme de rehberliğe ihtiyaçları olduğu şeklinde yorumlanabilir. Çalışmaya katılan öğrenciler bir beceri öğretimde gerekli olan gösterme, yaptırma, yardım etme ve performansı geliştirmeye birlikte diğer beceri eğiticilerinden farklı olarak koçun bireye özgü belirleyebileceği yol gösterici ve performansı geliştirmeye yönelik özelliklerinin olmasının da gerektiğini belirtmişlerdir. Böylece koç ile çalışan bir öğrenci istedik düzeyde bir beceriye

sahip olabilecektir. Gürpınar ve arkadaşlarının tıp öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada beceri eğitimini bir eğiticinin gözleminde öğrendiklerinde gerçek hasta üzerinde uygulandığından daha az riskle karşılaşılacağı belirtilmektedir (12). Koçluk uygulamasının bir diğer katkısının da beceri eğitimlerinde hastaya verilecek zararın en aza indirilmesi olduğu görülmektedir.

Öğrenci görüşlerinin alındığı diğer bir çalışmada ise beceri eğitimini veren eğiticilerin öğrencilerin beklentilerini karşılama durumları sorgulanmış ve sıklıkla beklentilerini karşıladıkları belirtilmiştir (13). Hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan öğrenci merkezli ve interaktif bir beceri eğitimi çalışmasında, öğrencilerin geleneksel yöntemle beceri eğitimi alanlara göre eğiticiden daha memnun kaldıklarını belirtmiştir (14). Klinik eğitimde geleneksel ve koçluk uygulamalarının karşılaştırıldığı bir çalışmada, koçluk alan öğrencilerin program süresince aldıkları geribildirimler doğrultusunda özgüvenlerinin arttığı, klinik ortamın daha sıcak ve rahat bir ortama dönüştüğü ve yılsonu OSCE puanlarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yine bu çalışmada ilk yıllardaki beceri uygulamalarının koçluk eşliğinde yapılmasının klinik eğitimde koçluk uygulamalarıyla desteklenmesinin yararı da belirtilmektedir (15). Benzer şekilde bizim çalışmamızda 2. sınıf öğrencilerinin almış oldukları beceri eğitimlerinde öğretim elemanlarının “Genel Koçluk Becerileri”nin ve öğrencilerin “Koçluk Sürecinden Yararlanım”larının ve “Duygular”ın iyi olduğu belirlenmiştir. 2. Ve 3. Sınıf öğrencilerinin arasında “Beklenen Koçluk Becerileri” alt ölçeğinde anlamlı bir farkın çıkmaması ve 3. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarının daha yüksek olması sınıflar arasında beceri öğretimi açısından beklentilerde farklılaşma olabileceğini göstermekle birlikte koçluk uygulamalarında koçun bütüncül becerilerini fark edemediklerini ya da koçun bu becerilerini yansıtamadığını da

göstermektedir.

Hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir çalışmada öğrencilerin koçluk uygulaması ile iletişim becerilerinin geliştiği, beceri performanslarındaki yeteneklerinin geliştiği, hastaya zarar verme riskinin azaldığı, mükemmel bir klinik deneyim yaşadıkları, klinik uygulamanın hedeflerine ulaştığı belirtilmektedir. Ayrıca klinik uygulama becerilerinde öğrencilerin özgüvenlerinin gelişmesinde etkili olduğu saptanmıştır. Debriefing oturumlarında öğrencilerin klinikte uyguladıkları hemşirelik girişimlerinin klinik gerekçelerinin tartışılabilmesi içinde öğrenciler cesaretlendirildiği belirtilmektedir (16). Bizim çalışmamızda benzer şekilde öğrenciler koçluk uygulamaları ile kendilerine güvenin arttığını, ekibin bir parçası hissettiğini, kişiler arası ilişkileri geliştiğini belirtmiştir. Ayrıca yapıcı geribildirim almanın yararı da vurgulanmıştır. Koç eşliğinde öğrenmenin öğrenciye güvenli ve risklerin az olduğu bir ortamda kendini geliştirebilmesinde katkısının belirgin olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin klinik eğitimde yaşadıkları sorunları en aza indirmek için yapılan bir çalışmada ilk kez kliniğe çıkan öğrenciler ile son sınıf öğrencileri eşleştirilerek akran koçluğu gerçekleştirilmiştir. Klinik eğitim sonunda birinci sınıf öğrencilerinin anksiyetesinin azaldığı, koçluk stratejisinin yararlı olduğu, güveni arttırdığı, sağlık ekibinin bir üyesi olarak hissetmelerini sağladığı bulunmuştur. Son sınıf öğrencileri ise koçluk stratejisinin klinik eğitimde olumlu etkilediğini, liderlik becerilerini geliştirdiğini, bakım planının geliştirilmesine rehberlik etme becerilerinin geliştiğini ve hasta bakımında öncelikleri belirleyebildiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca geçen yıllarda ne kadar çok şey öğrendiklerinin farkına vardıklarını belirtmişlerdir (17). Bizim çalışmamızda “koç eşliğinde öğrenmenin” öğrencilerin anksiyetesini azalttığı saptanmıştır. Bu bulgu koçluk uygulamalarının öğrenmede

olumlu bir atmosfer yarattığının göstergesidir. Çalışmamızda sınıflara göre öğrenci algılarında farklılıklar olduğu saptanmıştır. Algı farklılıklarının nedeni koçluk uygulamalarının her yıl farklı dersler için verilmesi, öğrencilerin bir kısmının önceki yıldaki deneyimlerine dayalı olarak soru formunu yanıtlamalarıdır. Sınıflar arası farklılığa ilişkin bir kaynağa ulaşılamamıştır.

Koçun sahip olması gereken niteliklerin tamamını belirten öğrencilerin puan ortalamaları tüm alt ölçeklerde diğerlerine göre daha yüksektir. Bu durum öğrencilerin koçu bütüncül olarak değerlendirdikleri ve koçun uyguladığı stratejileri bu bakış açısıyla gözlediklerinin bir göstergesidir.

Sonuç

Hemşirelik öğretiminde beceri eğitimi veren eğiticilerin bir koçun sahip olması gereken nitelikleri taşıması ve uygulaması beklenmektedir. Koçluk uygulaması koçluk yapan kişinin sahip olması gereken özellikleri koçluk sürecinin planlanması ve uygun stratejilerle yürütülmesi ve öğrencinin geleceğe yönelik öğrenme sorumluluğu aldırma gibi farklı bileşenlerden oluşmaktadır. Klinik eğitim öncesi birebir ya da grup eğitimi alan 2. Sınıf öğrencilerinin 3. Sınıf öğrencilerinden beceri öğretim sürecini daha olumlu algıladıkları saptanmıştır. Klinik eğitimde olan 3. Sınıf öğrencilerinin beceri öğreniminin yanında klinik karar verme, iletişim becerileri, liderlik, ekibe dahil olma, yapıcı geribildirimde bulunma, motivasyon ve kendine güveni sağlama anlamında öğretim elemanlarından daha fazla beklentilerinin olduğu, klinik eğitim sürecinde öğretim elemanlarının koçluk becerilerinden yararlanmaya devam etmeleri gerektiği ortaya çıkmıştır. Beceri öğretimi öncesinde öğretim elemanlarına becerinin öğretimi değil becerinin ne olduğu konusunda bilgi verilmektedir. Bu bilgilendirme bir eğitici gelişim programı değildir. Fakültemizde eğiticilere yönelik eğitici gelişim programlarının yer almaması

nedeniyle eğiticilerin beceri öğretimiyle ilgili bilgilerinin güncelleyebilecekleri ve beklenen koçluk sürecini yürütebilmeleri için eğitici gelişim programlarının düzenlenmesi gereklidir. Böylece beceri eğitiminde yaşanan sorunlar azaltılacak ve hasta bakımına etkileri olumlu olarak yansiyacaktır. Gelecekte yapılacak olan çalışmalarda koçluk uygulamalarıyla ilgili öğrenci görüşleri yanında diğer taraflarında değerlendirmelerinin alınması koçluk uygulamasının bütünü hakkında daha doğru bir bilgi verecektir.

Sınırlıklar

Araştırmaya bir fakültede öğrenim gören öğrencilerin çalışmaya alınması sonuçların sadece bu örneklem grubuna göre yorumlanmasına neden olmuştur. Ayrıca çalışmaya katılan kız ve erkek öğrencilerinin sayısal oranlarının eşit olmaması da çalışmanın bir sınırlılığını oluşturmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Mete S, Uysal N. Hemşirelik Mesleksel Beceri Laboratuvarındaki Psikomotor Beceri Eğitiminin Öğrenci ve Eğiticiler Tarafından Değerlendirilmesi. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derg. 2010;2:28–38.
2. Korhan EA, Tokem Y, Yılmaz DU, Gör Ö, Dilemek H, Gör A. Hemşirelikte Psikomotor Beceri Eğitiminde Video Destekli Öğretim ve OSCE Uygulaması: Bir Deneyim Paylaşımı Video-Based Teaching and OSCE Implementation in Nursing Psychomotor Skills Education : Sharing of an Experience. 2016;1(1):35–7.
3. Boztepe H, Terzioğlu F. Hemşirelik Eğitiminde Beceri Değerlendirme. J Anatolia Nurs Heal Sci. 2013;16(1):57–64.
4. Castanelli DJ. The rise of simulation in

technical skills teaching and the implications for training novices in anaesthesia. *Anaesth Intensive Care*. 2009;37(6):903–10.

5. Durak İH. Tıpta Mezuniyet Öncesi Mesleksel Beceri Eğitimi ve Beceri Laboratuvarları. *Tıp Eğitimi Dünyası*. 2001;5:1–11.

6. Hayes E, Kalmakis KA. From the sidelines : Coaching as a nurse practitioner strategy for improving health outcomes. *Am Acad Nurse Pract*. 2008;19:555–62.

7. Pürçek IK. İlk Öğretim Okul Müdürünün Koçluk Davranışı Ve Sınıf Öğretmeninin İş Doyumu (Ankara İli Örneği). *Eğitim Bilim Toplum Derg*. 2014;12(47):124–57.

8. Karagözoğlu Ş. Bilimsel Bir Disiplin Olarak Hemşirelik. *C Ü Hemşirelik Yüksek Okulu Derg*. 2005;9(1):6–14.

9. Ay F. Hemşirelik Eğitiminde Yeterliliğin Sağlanması İçin Yeni Bir Yaklaşım : Rehber Hemşire (Koçluk) Sistemi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Derg*. 2007;2(5):52–65.

10. Ulfvarson J, Oxelmark L. Developing an assessment tool for intended learning outcomes in clinical practice for nursing students. *Nurse Educ Today* [Internet]. Elsevier Ltd; 2012;32(6):703–8. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.nedt.2011.09.010>

11. Bing-you GR, Bertsch T, Thompson AJ. Coaching Medical Students in Receiving Effective Feedback Coaching Medical Students in Receiving Effective Feedback. *Teach Learn Med An Int J*. 2009;10(4):228–31.

12. Gürpınar E, Alimoğlu MK, Kulaç E, Nacar M, Budakoğlu İI, Karaoğlu N, et al. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitiminde Mesleksel Beceri

Eğitimine Yönelik E-öğrenme Uygulaması. *Tıp Eğitimi Dünyası*. 2012;34:33–41.

13. Mıdık Ö, Kartal M, Büyükakkuş A, Aydın B. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Mesleksel Beceri Eğitimleri İle İlgili Görüşleri. *Tıp Eğitimi Dünyası*. 2006;23:65–72.

14. Jeffries RP, Rew S, Crame MJ. A comparison of student-centered versus traditional methods of Teaching Basic Nursing Skills in a Learning Laboratory. *Nurs Educ Perspect*. 2002;23(1):14–9.

15. Rego P, Peterson R, Callaway L, Ward M, O'Brien C, Donald K. Using a structured clinical coaching program to improve clinical skills training and assessment , as well as teachers ' and students ' satisfaction. *Med Teach*. 2009;31:586–95.

16. Kelton MF. Clinical Coaching - An innovative role to improve marginal nursing students ' clinical practice. *Nurse Educ Pract* [Internet]. Elsevier Ltd; 2014;1–5. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.nepr.2014.06.010>

17. Broschious SK, Saunders DJ. Peer coaching. *Nurse Educ*. 2010;26(5):212–4.